

EDİRNE ESKİ CAMI — Ara Güler'in Montpellier kentinde açtığı sergi, ünlü "Allah ve Kadınlar" fotoğrafından başlayıp hiç bilinmeyen yapıtlarına uzanıyordu. Bunlardan biri "Edirne Eski Cami"ydi.

Ara Güler'in gözden kaçan Montpellier sergisi

Fransa'nın Montpellier kentinde 14 Mayıs-1 Haziran günleri arasında sergi açan Ara Güler'in ele aldığı konu "Akdeniz Çevresinde Dinler"di. 40 kadar siyah-beyaz fotoğraftan oluşan bu olağanüstü dizi sayesinde gerek Ara Güler ve gerekse Türk fotoğrafı son yılların en büyük gövde gösterisini gerçekleştirmiş oldu.

SAMİH RIFAT

Bu yılın başlarında ünlü fotoğraf sanatçımız Ara Güler, Mayıs ayı içinde Fransa'da, Montpellier kentinde yapılacak önemli bir Fotoğraf Şenliği'ne bir sergiyle katılmaya çağrıldı. 14 Mayıs - 1 Haziran 1985 günleri arasında Montpellier Belediye Sarayı'nda açılan bu serginin basınımda çıkan haberleri, ne yazık ki amatör fotoğrafçılarımızın

sağda solda kazandıkları ödüllerden, madalyalardan fazla ses çıkarmadı; bence çok önemli olan bu sergi gündelik olaylar arasında kaynadı gitti. Bir-iki aydır Fransa'dan gelen fotoğraf dergilerinde bir gecikme olduğu için serginin oralarda, yabancı fotoğraf çevrelerinde uyandırdığı yankıları henüz bilemiyorum. Ama bekliyorum ve bana ulaşacak eleştirileri de, ulaştıkça aktarmaya çalışacağım.

Montpellier sergisi "Journées Internationales de La Photographie et de L'Audio-Visuel" adlı şenlik kapsamında düzenlenen büyük bir sergiler grubu içinde yer alıyordu. Ünlü Fransız fotoğrafçı Roland Laboye'un sanatsal yönetimini üstlendiği şenliğin bu yılki etkinlikleri iki ana konu çevresinde toplanmışlardı: "Akdeniz Çevresinde Dinler" ve "İnsan Bedeni". Güler'in sergisinin de içinde bulunduğu birinci grupta Erich Leasing, André Martin, Sabine Weiss, Constantine Manos, Leonard Freed gibi çok önemli fotoğrafçıların sergileri vardı ve dokuz ayrı sergi açılmıştı. İkinci grupta da yine tanınmış adlar, ünlüler toplanmıştı.

Olağanüstü bir dizi

Ara Güler'in sergisi Türkiye'deki, Anadolu'daki dinsel töreleri, gelenekleri, inançları ve bunların görsel yansımalarını konu alan, 30x40 santim boyutlarında, yaklaşık kırk siyah-beyaz fotoğraftan oluşuyordu. Ünlü "Allah ve Kadınlar" fotoğrafından hiç bilinmeyen, kimi çok yeni yapıtlara uzanan olağanüstü bir diziydi bu. Serginin bir çağrı üzerine hazırlandığını yukarıda söylemiştik. Şenliğin düzenleyicileri, "Anadolu" dendiğinde bu işin Ara Güler'in işi olduğunu biliyorlardı ya da hemen öğrenmişlerdi. Sırası gelmişken şunu da söyleyelim: Türkiye'de bugün, ha deyince böyle bir sergiyi çıkarabilecek, böylesi bir çalışmayı ortaya koyabilecek bir fotoğrafçı daha -ne yazık ki- yok. Seçim çok doğru bir seçimdi ve Ara Güler (ve Türk Fotoğrafı), bu gerçekten üst düzeydeki uluslararası katılım arasında, son yılların en büyük gövde gösterisini bu sergiyle gerçekleştirmiş oldu. Serginin sunuş yazısını Türkiye'yi çok iyi tanıyan bir kişi, ünlü Fransız bilim adamı Alain Gheerbrant yazdı. Bu son derecede güzel, etkili, şiirsel yazının bir çevirisini yapmaya çalıştım: "Gösteri" dergisinin Haziran sayısında yayımlandı. Güler'in görsel yaratısına ilginç boyutlar, ilginç derinlikler getiriyordu bu yazı.

Şaşılması bütünlük

Buraya kadar söylediklerim için hep öykü yanı. Peki ya fotoğraflar? Ya serginin etkisi, tadı? Hiç düşünmeden olağanüstüydü diyebilirim. Hazırlıkları sırasında sergiyi İstanbul'da görme mutluluğuna eriştiğim için seviniyorum ve bu serginin bir gün Türkiye'de de açılacağını fotoğraf dostları adına umuyorum. Ustanın atölyesinde fotoğrafları yerlere, koltuklara serdiğimiz gün, unutulmaz bir gün oldu benim için. Elliye, altmışa yakın fotoğraf vardı önümüzde. Otuz beş yıllık bir çabanın, katıksız bir sevginin, heyecanın ürünleri. Başka başka zamanlarda, başka başka yerlerde çekilmiş fotoğraflar ve bunlardan doğan şaşılmalı bütünlük, şaşılmalı tutarlık. Ara Güler'in en ilginç yanlarından biri de bu: Her zaman başka ama hep kendine benziyor. Her karesinde kendini duyuruyor

Has sanatçı böyledir

Fotoğraflarını ayırmasını izledim o gün; fotoğraflar üstüne söylediklerini dinledim. "Bu görümlerin tükenen bir dünyanın görüntüleri" diyordu; "Kısa süre sonra ne bu insanlar kalacak, ne bu töreler, ne de bu görüntüler. Yitip gidecekler. Yakalamak gerek onları; belgelemek gerek." "Nasıl"ı söylemiyor ama ipuçları veriyor sık sık. Benim çok beğendiğim, etkili bir kareyi kaldırıyordu diziden. "Düz röportaj bu" diyor, "Aradığım bu değil. İyi fotoğraf insanı alıp başka yerlere, ötelere götürmeli. Örneğin bu; belki şunlar..."

Uzun uzun fotoğraflarına bakıyorum. Söylediklerini düşünüyorum. Çok iyi anlıyor muyum onu, bilmiyorum. Ama has sanatçı böyledir işte. Çoğunlukla kolay anlaşılabilir; karşılaşılmaz yanına. Buna karşılık kolayca duyulabilir. Duyuluyor da!

